

Številka zadeve: U-I-178/93

Datum odločbe: 19.5. 1994

Področje: Lastninsko preoblikovanje podjetij

Izrek: Določbi petega odstavka 23. čl. in 25. a čl. Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij nista v neskladju z Ustavo. Uredba o izdajanju in upoštevanju potrdil na podlagi neizplačanega dela neto osnovnih plač s priložo A in obrazci ni v neskladju s 25. a čl. Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij.

Dodatno: Mnenje vlade in DZ, ki nasprotujeta pobudi za presojo ustavnosti.

Odločitev: 8:1, 1 OLM

SAMO ZA: Jambrek, Jerovšek, Krivic, Snoj, Šinkovec, Šturm, Testen, Zupančič

SAMO PROTI: /

OLM1: Ude

POVZETEK ZADEVE:

US je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti, začetem na predlog Pergama - Konfederacije sindikatov Slovenije, Ljubljana, Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije, Ljubljana, Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije, Ljubljana in Območnega sindikata ZSSS Podravja, Maribor odločilo, da diferenciacija pri reguliranju pravic iz naslova neizplačanega dela plač, ki jo Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij ureja med delavci, zaposlenimi v podjetjih, ki se lastninsko preoblikujejo (25. a člen) in delavci zaposlenimi v javnih zavodih, državnih organih in organizacijah, ki se pretežno financirajo iz proračunskih sredstev (šesti odstavek 31. člena), ne krši ustavnega načela enakosti pravnih subjektov (14. člen Ustave RS), ker jo pogojujeta različna dejanska stanova. Predlagatelj je namreč zatrjeval, da ne more ločevati zaposlenih v gospodarstvu in zaposlenih v negospodarstvu, tako da bi prvim priznaval le razliko do 80% izhodiščnih plač, določenih po kolektivni pogodbi, drugim pa do 100% izhodiščnih plač po kolektivni pogodbi.

Prav tako je odločilo, da uredba o izdajanju in upoštevanju potrdil na podlagi neizplačanega dela neto osnovnih plač s prilogami ne znižuje obsega pravic, ki jih imajo upravičeni delavci iz naslova neizplačanega dela plač na podlagi 25. a člena Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij in ni v neskladju s citirano zakonsko določbo 25. a člena ZLPP in ne s 87. ter 153. členom Ustave RS.

Tako vlada kot DZ sta zastopala stališči, da se izpodbijana ureditev nanaša na bistveno različne dejanske stanove, zato ne gre za kršitev 14. člena ustave. Prav tako stojita na stališču, da je izpodbijanje uredbe povsem brez pravne podlage.

OLM Ude soglaša, da ni kršitve 14. člena ustave, meni pa, da je bilo delavcem s citiranima določbama Zakona in Uredbe z učinki za nazaj poseženo v njihove pridobljene.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S		PS	
Pozicija LM			OLM		
OLM: Ude			2		
ZA: vsi ostali	1	1	0,5		

Ekonomska dimenzija je podana. Gre za vprašanje lastninskega preoblikovanja podjetij in za udeležbo delavcev pri tem v okviru gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, v smislu udeležbe delavcev v zameno za neizplačane plače. Očitno je, da US, tako večina kot OLM, zakonodajalcu in vladi pri regulaciji trga, ki se še vzpostavlja, dopušča veliko manevrskega prostora, saj vztrajno ponavlja, da primernosti urejanja teh ekonomskih vprašanj ne bo presojalo, ker so ta v pristojnosti zakonodajalca. US vrši samo kontrolo spoštovanja temeljnih ustavnih načel, v tem primeru 14. člena ustave. Pozicija S je zato 2. 1 bi bila, če bi US dalo zakonodajalcu povsem proste roke. Nasprotna sodba bi bila 4, ker bi US vršilo bolj strogo kontrolo pri delovanju zakonodajalca na trgu. OLM je na poziciji 3. Medtem ko soglaša, da ni kršitve z vidika načela enakopravnosti, pa meni, da je na področju prepovedi posega v že pridobljene pravice. To pomeni, da bi OLM bolj omejil manevrski prostor zakonodajalca pri regulaciji ekonomskih razmerij.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS		S		PS
Pozicija LM			OLM		
OLM: Ude		0,5	1	0,5	
ZA: vsi ostali		0,5	1	0,5	

Podana je tudi družbena dimenzija, saj zakon in s tem sodba US naslavlja horizontalno razmerje med dvema skupinama delavcev: v gospodarskih in v negospodarskih dejavnostih. Sodba je uravnotežena, saj ugotovi, da gre za bistveno različne dejanske in pravne položaje, ki jih zakonodajalec sme in mora obravnavati različno. Zato pozicija 3. Če bi US pokazalo večjo naklonjenost eni ali drugi skupini, bi bila PS na 1 ali 5. OLM je na poziciji sodbe, ker z njo glede 14. člena soglaša. Ker se OLM ne ukvarja z vprašanjem, ki je opredeljen na družbeni dimenziji, sklepamo, da se glede tega strinja z večino, zato ga točkujemo, kot, da je glasoval ZA.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		PS		S	
Pozicija LM			OLM		
OLM1: Ude			2		
ZA: vsi ostali			0,5	1	1

Podana je tudi avtoritarna dimenzija. Večina US pritrdi vladi in DZ ter ohrani izpodbijano ureditev v veljavi, ne za vsako ceno, temveč ker zanjo presodi, da je pravno prepričljiva in zadosti ustavnim zahtevam. Zato pozicija S 4. Nasprotna sodba bi bila 2, ker bi US ravnalo ravno nasprotno in ugodilo pobudnikom. OLM je na poziciji 3, soglaša glede argumentacije v zvezi s 14. členom, bi razveljavil ureditev glede posega v pridobljene pravice.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	<i>Odločba se ne sklicuje na tuje/mednarodne pravne vire</i>
OLM: Ude	1	<i>OLM se ne sklicuje na tuje/mednarodne vire</i>

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	4	<i>V bistvenem sledi vladi in DZ, ki se ne razlikujeta.</i>
OLM: Ude	2	<i>Skladno z DZ in vlado glede 14. člena, ne pa glede posega v pridobljene pravice</i>